

Razprtije hišnih posestnikov

Tudi Društvo posestnikov novih hiš je imelo buren občni zbor

Ljubljana, 19. aprila. V beli dvorani Uniona so se davi zbrali posestniki novih hiš k prvemu občnemu zboru svojega društva, ki je pričelo poslovati lani v avgustu. Udeležba je bila številna, a debate, ki so se razgibale po poročilih funkcionarjev, so bile za tako mlado društvo skorajda malo previharne.

Ves potek zborovanja je pokazal, da so se spori zaradi katerih so se posestniki novih hiš pod vodstvom čevljarkega mojstra Kosa iz Idrijske ulice odcepili od Prvega društva hišnih posestnikov, v novi organizaciji v nepričakovano vrnem posnetku in presenetljivo naglo ponovili. Danes je prišlo do ostrega obračunavanja, kakršnega niti izza najhujše opozicije proti predsedniku Prvega društva Frelih ne pominimo. G. Kos je svoj čas započel secesijo posestnikov novih hiš, kar je g. Frelih kot član mestnega sveta glasoval za zaupnico županu, s čimer da je izdal interese hišnih posestnikov, ki so že vsa leta sem v vroči borbi za mestno komunalno, zlasti davčno politiko. Danes pa, komaj dobrega pol leta po definitivnem razhodu obeh struj, je opozicija v Društvu posestnikov novih hiš — spot pod vodstvom g. Kosa, ki je bil doslej društveni blaginjak — nepričakovano izrazila nezaupanje dose- danjemu predsedniku, šolskemu nadzorniku Fortunatu Lužarju ter izvolila novo upravo G. Lužar je bil namreč medtem kakor nekoč g. Frelih, postal kot zastopnik hišnih posestnikov član novega mestnega sveta, pa je zadnjič glasoval za proračun, s katerim se vodarina povzraha od 1 do 8%, kar pomeni za hišno posredno obremenitev. Opozicija predsedniku takšnega zadržanja v mestnem svetu ni mogla oprostiti.

Predsednik Lužar je zborovanje otvoril s kratkim historiatom — postanka društva, ki šteje danes v Ljubljani in okolici že 304 člane, po raznih krajih na deželi pa okrog 200. Poudarjal je, da je nujno moralo priti do nove organizacije, ker se Prvo društvo ni dovolj brigalo za znižanje obrestne mere, ki je na težišče mora vse nove hišne posesti pri nas. Znano je, da je samo v Ljubljani na novih hišah skoraj za pol milijarde dolga. Tanih Lukež je pozdravil zastopnik podružnic iz Kranja, Trbovelj in s Pragerskega, nato pa je podal obsežno poročilo o položaju novih hišnih posestnikov v tiski zvezi s celotno gospodarsko krizo. Izrazil je obžalovanje, da doslej še ni prišlo do skupnega načrta starega in novega društva, a g. Frelih novih hišnih posestnikov očejevali nikoli ni navedel na pogajanja. Da je bilo novo društvo v resnici potrebno, izričuje že samo število sej, ki jih je bilo v dobri polovici leta nič manj kakor 20. Na koncu je tanih utemeljeval predsedniško zastopanje hišnih posestnikov v mestnem svetu, ki mu kljub vsemu plemenitemu prizadevanju ni moglo uspeti, da se vodarina ne bi novjšala. A razmere so take, da je predsednik takorekoč moral glasovati za proračun.

Preden so sledila poročila drugih funkcionarjev, je predsednik ponovno prevzel besedo v obrambo svojega dela v mestnem svetu. In je navedel, da je mestna občina v tolikšnih finančnih stiskah — saj so županu samemu zarubili avtomobil — da je bilo nujno treba vsajati proračun. Proti proračunu kratkoma ni smel glasovati, a podrobno so takšne, da jih pred tako širokim forumo mne more razkladati, pač pa je pripravljen dati vsa poiznansi kakšni ožji komisiji, ki bi jo v ta namen izvolil občni zbor.

Živahno razpravo je vzbudilo poročilo blaginjaka Kosa, ki je navedel, da je imel odhori zaradi neravnega plačevanja članskih prispevkov nekakšno dvojno denarno gospodarstvo. Blaginjakova letna izdatka 4.780 Din dobavilo in 4.700 Din izdatkov, torej skromnih 110 Din prebitka. V resnici pa so skupni dohodki, ki na jih blaginjak ni imel prilike v celoti izjaviti, znašali 5.618 Din, izdatki pa 6.211 Din, tako da izkazuje društvo v resnici 593 Din primanjulja.

V debati, ki se je razvila, je najprej o. Čadež poročil, kako je moral predsednik kot predsednik hišnih posestnikov glasovati za poročanje vodarine. Med naraščajočim

vzmirjenjem so še nekateri drugi govorniki v enakem smislu kritizirali predsedniško zadržanje, hkratu pa so gajali tudi načini blaginjskega poslovanja. Gospodar Košir je zborovalce opozarjal na posteno prizadevanje predsednika, ki je sprito siromskih financ v nekatere nujne organizacijske namene sam založil nad 4.000 Din. Zastopnika škofjeljskih in pa kranjskih posestnikov novih hiš sta se sredi živahne- ga vrveža zavzemala za znižanje članarine in pristopnine, naposled pa je bil na predlog revizorja Lobeta soglasno sprejet ab- solutorij staremu odboru. Predsednik je odredil pet minut odmore, nato pa so sle- dile volitve nove uprave, ki so prinesle nekaj ne mahnih presenečenj.

V imenu skupine, ki je bila z delom do- sedanjega vodstva nezadovoljna, je g. Po- kovec predlagal listo povsem novih ljudi. V smislu njegovih izjavljanj mora biti od- bor sestavljen po posameznih mestnih okrožjih, tako da bodo lahko funkcionar- ji hkratu zaupniki hišnih posestnikov v svoji okolici. Prav tako pa je važno, da pridejo v odbor ljudje, ki jim službena

razmerja pri zastopanju stanovskih inter- esov ne vežejo rok. Prof. Sever je na- sprotno predlagal, naj se izvoli v celoti doseđani odbor. Blaginjak Kos, ki sta ga predlagali obe skupini, je pred pričetkom volitev na veliko presenečenje svojih do- sedanjih sodelavcev izjavil, da kandidature na listi starega odbora ne sprejme. Za čas volitev, ki so bile tajne, je prevzel pred- sedstvo dr. Kodre, a ker se je zborovanje precej zavleklo in se je veliko število ude- ležencev že razšlo, je bilo oddanih samo 61 glasov: 33 za Pokovčevu, 28 pa za listo sta- rega odbora. V ožjem novem odboru so gg. Maks Terčelj s Kodeljevega, Adolf Zupan s Mirja, Matija Weber iz Zelene jame, Vladimir Vidmar iz Cimpermanove in Janko Kos iz Idrijske ulice. Računski pregledniki so Franc Zirovnik, Hinko Lo- be in Ivan Lupše, predsednik razsodišča pa stavebnik Ivan Bricej.

Na željo zborovalcev je g. Kos nato prevzel vodstvo zbora, ki je pred razho- dom določil še, da se članarina zniža za polovico in bo po velikosti hiše znašala poslej 10, 20, 30, 50 in 100 Din na leto.

Kronika bele nedelje

Ljubljancanke so paradirale — Zborovanja in nesreče

Ljubljana, 19. aprila. To pot se je dunajska vremenska napo- ved skoraj za las obnesla. Glasila se je, da se bo že v soboto izboljšalo in v nedeljo zvedrilo. Res smo imeli danes lepo in raz- meroma prav tonlo sončno nedeljo na ve- liko veselje ljubljanskih hiš in danc, ki jih je bila velika noč tako grdo uknila in ki so se zato na belo nedeljo lahko tem- bolj postavile na primestne Aleksandro- va cesta in cvetoči Tivoli sta bila danes izredno obiljena, a popoldne je bilo ži- vahno v vsej ljubljanski okolici.

Ganljivo slovo

Jožeta Grlica

V tej lepi pomladni nedelji je nastopil svojo zadnjo pot Jože Grlica, trgovski so- trudnik tvrdke Mayer. Še ko je ležal spo- kojno na mrtvaškem odru v zavetšču Sv. Jožefa na Vidovdanskem cesti, so prihajali številni njegovi znanci in prijatelji po zad- nje slovo, prinašali so cvetje in vence, da je bila krsta kmalu z njimi zasuta. A dan- es popoldne so prišli pevski tovariši od Ljubljanskega Zvona, da se s pesmijo po- slove od njega. Ljubljanski Zvon je nam- reč zvečer priredil koncert narodne pesmi v Novem mestu in ker ga ni bilo mogoče odlovedati, so se morali pevec ob 13. od- peljati. Prišli so pred mrtvašnico z dru- štvnim praporom in nato pod vodstvom Dorela Matula zapeli Devovo »Gozdič je že zelen«, nato pa so položili na krsto kras- nen venec z napisom »Pecvu in odborniku — Ljubljanski Zvon«. Solznih oči so od- hajali, saj jim je bil Jože kakor brat. Še kako se je veselil, da pojde z njimi na koncert v Novo mesto.

Okrog 16. se je začela na Vidovdanskem cesti zbirati velika množica pogrebcev. Pri- peljali so se očete franciskani, ki so bla- goslovili krsto, nato so pa združeni pevec pod vodstvom Zorka Prelovca zapeli »Por- mladi vse se veseli.« Tako nato se je začel pomikati veličasten žalni sprevod, v kate- rem so za krizem in zastavo nosili več kras- nih vencev, za nosilci vencev pa so stor- pali pevec in njim je sledil pogrebni voz. Za krsto so stopali užalosteni svojci, njim pa je sledila dolga vrsta pogrebcev, med katerimi so bili vsi Mašerjevi namučeni- ci, a spremili so pokojnika na njegovi zad- nji poti zlasti tudi mnogi stanovski tova- riši in sportniki. V cerkvi sv. Križu so pevec zapeli »Vsi hiši nas Gosnede«, na po- kopališču pa »Poljana tožja«. Jožeta Grlica so nato izžvižgali v narodni matere zemlje.

Odhodnica močanskega sokolskega staroste Tonje

Uradnik poštne hramilnice g. Ivan To- nja, starosta močanskega Sokola in od- bornik ZKD, je bil službeno premeščen iz Ljubljane v Sarajevo, kjer nastopi te dni službo. Znanemu sokolskemu in kulturne- mu delavcu je priredila ZKD lepo uspel poslovilni večer v restavraciji Zvezdi, ki so ga nosetili odlični zastopniki nacional- nih in kulturnih organizacij iz Ljubljane in Most ter Tonjevi številni stanovski tova- riši.

Vrsto nagovorov je otvoril predsednik ZKD g. direktor prof. Jeran, ki se je po- slovil od odbornika ter se mu zahvalil za zelo uspešno dolgoletno sodelovanje. V imenu ljubljanske sokolske župe se je po- slovil župni starosta br. J. Pipenbacher ter se mu zahvalil za bratsko sodelovanje in ga nanosil, da tudi v novem službenem kraju vrši svojo nacionalno dolžnost tako

vz gledno, kakor je delal to v domačem kraju. Za politično organizacijo JNS se je poslovil tanih k. Cimerman, želeč mu na njegovem novem mestu obilo uspeha, in je požel skorajšnje svidenje. Tanih ZKD g. dr. Boris Puc je zlasti podčrtal pionir- sko delo g. I. Tonje na polju narodne pro- svete, ki ga je vršil v »predstraži« Ljub- ljane, v veliki močanski občini, kjer se je po njegovi zaslugi dvignil kulturni nivo tamonjega prebivalstva na presenetljivo višino. Obsojajoč politične strasti nasprot- nikov, sodelavca Tonjo iz velikega prosvetnega udejstvovanja, se mu je iskreno zahvalil za vse, kar je storil v dobro naroda. V istem smislu se je poslovil od prijatelja Tonje narodni poslanec g. Rajko Turk; ogorčeno je obsojil gonilo

Nadalje se je poslovil od br. Tonje zastopnik močanskega Sokola, ki izgublja z njegovim odhodom najdelavnejšega brata, ki je vo- dil društvo do najlepših uspehov. Zadnji se je poslovil stanovski tovariš g. Borštnik, ki mu je želel vsu srečo v novem življe- nju ter izrazil trdno vero na njegov sko- rajšnji povratek.

Poseben sijaj večeru in priznanje odha- jajočemu pa je dal prihod ministra in se- natarja g. dr. Kramerja, ki se je prišel po- slovit od preganega kulturnega delavca ter mu izreč zahvalo za delo, ki ga je izvr- ševal Presenečen nad tolikimi izrazi pri- znanja in simpatij se je g. Tonja zahvalil govornikom. Brez žrtve ni zmage, zato bo na novem službenem mestu nadaljeval de- lo za narodno prosveto.

Dva večera sokolskega bratstva

V vrsto svojih uspešnih prireditvev more pristiati Ljubljanski Sokol svoj tradicional- ni družabni večer, ki ga prireja vsako le- to, ko se sestanejo k prijateljskemu raz- govoru starejša in mlajša sokolska gene- racija. Tak nadvse lep in prisen sokolski večer je imel Ljubljanski Sokol v soboto zvečer v mali dvorani Narodnega doma, ki pa je bila premajhna za tolikšno udeležbo zavednega sokolskega članstva, tako da se je moralo občinstvo kmalu preseliti v ob- širno sokolsko telovadnico. Družabni večer je otvoril starosta br. Bogumil Kaizelj, ki je v svojem lepem govoru najprej iskro- no in bratsko pozdravil zastopnika Sokol- ske župe podstarosta br. Milka Krapeža in tanihka Flegarja, starosta Sokola Ljub- ljana III br. Lojzeta Urbančiča, zastopnika Sokola Ljubljana-Viž br. Viktorja Jelocnika in narodnega poslance br. Rika Fuxa, ki je bil deležen toplih ovacij. Posebno bratsko pa je pozdravil br. starosta biv- šega načelnika Ljubljanskega Sokola v le- tih 1888 do 1890 br. Matijo Benčina, ki je prisel na bratski sestanek iz belega Čelja in so mu zbrani Sokoli pridržali dolgo- trajne ovacije, ki se kar niso hotele po- leči. Za prihodne ovacije se je br. Benčin g- njen zahvaljeval. V dljšem govoru se je brat starosta nato še poslovil od bratov, ki odhajajo v vojaško službo in jih bodril, da ostanejo tudi v novem poklicu vselej zavedni in odlični Sokoli ter da bodo vr- šili svojo službo v časi in ponos mladega kralja, domovine in Sokolstva; po odslu- ženem vojaškem roku pa se spet vrnejo v vrste Ljubljanskega Sokola.

Govor brata staroste je bil sprejet z ve- likim odobravanjem nakar je sokolski pev- ski zbor junaško zapel bojno pesem »Hej

zlasti zoper tako zvane »sajmalne juriste«, to je tiste, ki poznajo le formalnosti in — čisto brezpolne — pravne teorije. Sem spadajo slavni profesor rimskega prava Rudolf Ihering (»in juristischen Begriffs- himmel in drago), sodnik in poznejši od- vetniik Ludvik Thoma, pri nas pa zlasti Fran Milčinski.

Vzroke, kakaj se bavijo odvetniiki in no- tarji z raznimi vedami, navaja pisec pra- vilno. Pripomnil bi lahko, da imajo notarji posele z javnimi listinami, ki so glavni vi- ri za zgodovino. Tako se jim pogosto zbu- di zanimanje za to vedo in zato je med njimi mnogo zaslužnih zgodovinarjev. Pra- vičen je tudi izrek Iheringa, da je jurist, ki je samo jurist, slab jurist, kar upošte- vaj mnogi pravnik, ki se bavijo zato po- vej svojega poklica tudi z drugimi pan- gami znanosti, ki odgovarjajo njihovim nagnjenjem.

Istotako se privilne navedbe pisca, za- kaj se udeležujejo odvetniiki in notarji v političnem življenju. Nato opisuje oziroma omenja pisec 62 odvetniikov in 11 notarjev skupno torej 73 naših kulturnih in javnih delavcev, ki so živeli in delovali od začetka 19. stoletja (od dr. Chrobatha in Prešerna) do dana-šnjih dni (Obširneje se bavi le z ž. umir- limi). Med njimi je 11 književnikov, 6 znanstvenikov, 53 politikov in 3 drugi pro- svetni delavci. Seveda ta razdelitev ni stro- ga, ker so bili mnogi politiki tudi pisa- telji. Žal, da ne omenja avtor odvetni- kov in notarjev, ki so se udeleževali kot kulturni delavci ali politiki v naši domo-

Elitni kino Matica — Tel. 21-24

Danes ob 4. uri SMEH, ŠALA IN GROHOT KOT SE NIKDAR
VLASTA BURIAN — THEO LINGEN

v sijajni komediji

LAŽNI VITEZ

trubaču, med navdušenim odobravanjem. Sploh je pevski zbor pod vodstvom br. Ju- vencia močno dvignil veselo razpoloženje na družabnem večeru. Imenitno pa se je občinstvo zabavalo tudi pri nastopu lutkov- nega odra s prav posređenimi komičnimi nastopi. V imenu župne uprave je nato go- voril še podstarosta br. Milko Krapež, ki je zlasti stavil mlajši sokolski generaciji za vzgled br. Matijo Benčina, ki vztraja v so- kolskih vrstah že polnih petdeset let in je še vedno kljub svojim 70 letom aktiven član Sokola v Čelju. Iskreno je nazdravil br. Benčanu med pomnimi burnimi ovaci- jami. Po oficijelnem sporodu se je raz- vila prav prisrčna zabava s plesom, pri ka- terem je neumorno sviral sokolski jazz So- kola I. Želimo, da bi zgledu Ljubljanskega Sokola sledila tudi ostala ljubljanska so- kolska društva.

Viški Sokol je takisto priredil svojim bratom, ki odidejo te dni v vojaško služ- bowanje, prijeten poslovilni večer, ki se ga je udeležilo telovadeče članstvo in pri- jatelji društva v prav lepem številu. Večer je potekel v res bratskem razpoloženju med petjem in sviranjem sokolskega orke- stra. V imenu društvene uprave se je po- slovil od bratov — vojakov podstarosta br. Rudi Marinčič, ki jih je opomnil na dolž- nosti v naši hrabri vojski, kjer naj se iz- kažejo kot dobri in disciplinirani Sokoli, da bodo v ponos vojski in Sokolstvu. Se- stre članice so nato okrasile brate — vo- jake s šopki, nakar je ostala sokolska dru- žina v prijatnem razgovoru do polnoči. Ze- limo Sokolom — vojakom, da služijo zvesto svojemu mlademu kraju in se zdravi po- vrnejo v sokolske vrste.

PROŠEK

desetletni, nenadkriljivi kakovosti, dobiti pri stari vinarski trvdici

PERO KOLIČ - Dubrovnik

ustanovljeni l. 1877, a takisto tudi vse ostale vrste namiznih in desertnih vin. SKLADIŠČA: Beograd, — Zagreb — Praga Cene solidne. Vzroci na zahtevo brezplačno.

Društvo

„Delo in eksistenca“

V dvorani hotela Lloyd je bil dopolne občni zbor društva »Delo in eksistenca«. Udeležba je bila prav dobra: zborovanje je vodil predsednik g. Peklar Namen društva je, da pomaga dozoriam ljudem vseh sta- nov do eksistence in skrbi za zaposlitev svojih brezposelnih članov ter jih uva- ja v socialne in gospodarske probleme današnje dobe. V to svrhu prireja društvo predava- nja in sestanke, še posebno na se realiz- cija programa kaže v ustanovitvi in vzdr- ževanju javne kuhinje na Tyrševi cesti, ki izkazuje iz dneva v dan večji promet in kjer marsikateri brezposelni član dobiva brezplačno zdravo hrano. — Kakor pa je bila izražena želja na občnem zboru, bo društvo začelo tudi z resnim prosvetnim delom, z ustanovitvijo raznih sekcij (dra- matična obstoji), v katerih bo članstvo or- ganizirano in zaposleno po svojih nagna- njih in sposobnostih.

Občni zbor je pokazal resno priprave- nost za dosego stavljenih nalog in tega se bodo mogla preprečiti ali zaustaviti razli- čna majhna osebna razračunavanja. To na- logo je občni zbor naložil novovoljenemu odboru. Iz poročil odbornikov (bodisi matič- nega društva ali poverjenistev Šiška-Bežig- rad in Viš) je razvidno, da so nameni društva ustvarljivi in da je društvo potre- bn in koristno. Zborovanje samo pa je po- kazalo, da za delo ne manika dobrih in sposobnih članov, zato gleda društvo z za- upanjem v bodočnost.

Od dveh predloženih kandidatnih list je pri volitvah zmagala z veliko večino lista to. Robide. Ob 13.50 je predsednik zaklju- čil zborovanje z aplom na članstvo, naj se zaveda svojih dolžnosti ter s delom vzore prizadevanje društva.

Prosvetni večer Zarje

Na predvečer kongresa socialističnih strokovnih organizacij, ki so danes ves dan zasedale v dvorani Delavske zbornice, se je delegatom v pozdrav vršil v isti dvorani prosvetni večer društva »Zarja«. Pro- gram je bil pestro sestavljen. Sodelovala je društvena godba in mešani pevski zbor, ki je zapel venček narodnih pesmi, dramski odsek pa je predvajal simbolično sliko »Mi kovači« po tekstu Ivana Vuka. Polde Dem- šar, znani interpretator hlapca Jerneja, je s krepko recitacijo »Cankarju« navdušil po- slušalce. Operni pevec Lukman je čuv-

stveno zapel dve melodiji. Starosta delav- skega gibanja Ivan Milnar je v svojem po- zdravnem govoru delegatom in delegati- njam očitel delo Strojkovne komisije in njene uspehe za socialno zaščito delavstva in nameršencev. Organizacija lepo napre- duje in število članstva je letos kljub naj- huji gospodarski krizi naraslo za okrog 2000. Pozval je delavstvo k slogi, solidar- nosti in ljubezni do organizacije, da bo mogla tudi v bodoče delovati v čim večjo korist delavskih interesov. Občinstvo, ki so je udeležilo večera v prav lepem števi- lu, so dobro uspele točke programa navdu- šile tako, da je bilo treba nekajkrat po- navljati.

Kronika nesreč

V soboto so v ljubljansko bolnišnico pre- pečali branjevoja Jožeta Zupana iz Križ- nad Tržičem. Na cesti so se mu splašili konji, padel je pod voz in oblozil s hudimi notranjimi poškodbami. Njegovo stan- je je precej resno. — Vinko Mlekar, 4- letni sinček delavca iz Stražišča pri Kru- nju, je doma med igro padel in si zlomil desmo. — V bolnišnico je moral tudi 78- letni delavec Matevž Znidar iz Mirne pri Novem mestu, ki ga je 14. aprila v Hršah pri Smedniku podrl neki avtomobilist in mu prizadel precejšnje poškodbe po vsem telesu.

Gad ga je usekal

Izredno zgodnja pomlad je tudi zgodaj zbudila kače iz zimskega spanja in danes so že v bolnišnico pripeljali prvo žrtev kač- jeve pike. Ko je 75-letni posestnik Jakob Pestotnik iz Lukovice v gozdu nabiral dračje, je na prisojni strani naletel na ga- da, ali bolj verjetno na modrasa, ki ga je pilil v desmo. Pestotnik se je moral za- teči v bolnišnico.

Obup nad življenjem

Okrog 17. so bili reševalci poklicani na Kralja Petra trg, kjer se je v neki hiši za- skupil trgovski sluga Ivan P. Zažgal je ogel in vdiheval stropni plin, ki ga je popolnoma omamlil. Skoraj nezavestnega so prepeljali v bolnišnico, kjer zdravniki upa- jo, da mu bodo rešili življenje. Mož je na mizi pustil listek, naslovljen na ženo in hčerko, naj mu oprostita, kar je storil.

MATINEJA KINA UNION

Danes ob 14.15 uri

Nepreklicno poslednjič film, ki ga Ljubljana občuduje že 10 dni (Die Heilige und ihr Narr)

Dušica Rožamarija

Objave

Umrja je v Ljubljani gospa Marija Ad- lešičeva, soproga železniškega inšpektorja v pokopu. Pogreb blage matere bo v to- rek ob 16. iz Knezevo ulice 22. Blag ji spo- min, želučnim naše iskreno sožalje!

Opozarjamo na nocojšnji koncert pomno- ženega simfoničnega orkestra ljubljanske radio oddaje postaje, ki bo ob 20 uri v Filharmonični dvorani. Dirigent: D. M. Stijanc, solist-violinist prof. Karlo Rupel, na sporedu je Myslivečková simfonija za godalni orkester, Mozartov Violinski kon- cert (IV) in Beethovnova Pastoralna sim- fonija. Sedeži po 10, stojšča po 5 Din v knjigarni Glasbene Matice.

Izredno bogata je na pomembnih lepih melodijah in harmonično zanimivih delih češka zborovska literatura od starejših moj- strov do današnjih dni. Kdo ne pozna slo- vovega speva nesmrtnega Smetane pod na- slovom »Rolnicka«? Mnokrat se je že pe- la tudi pri nas Novakova balada o dvanaj- stih belih sokolih in vselej je imela ogro- men uspeh. Moderen spev je to, a je vedno užgal poslušalce. Imamo pa tudi prekras- no stvarco Dvořakovo Milenka travička, ki se glasi tako priročno in preprosto kakor najlepša narodna pesem. I.t.d. Lep veneč čeških zborov nam zapoje zbor Smetane iz Plzna v sredo, dne 22. t.m. ob 20. uri v Filharmonični dvorani. V četrtrek bo Sme- tana v Kranju, v petek pa v Mariboru. Za ljubljanski koncert se prodajajo vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Soveda bi častna knjiga naših odvetniikov in notarjev tudi tako ne bila popolna. Saj si je skoraj vsak izmed njih pridobil ka- krsne koli zasluge.

Bršura je pisana v lepem in jasnem slo- gu, tako da jo čitaš z užtkom. Sem in tja rabi avtor neobčičljive izraze drzovit (na- mestno drzen str. 35), prebudiš je misel (str. 38) in elično. Nepravilno pa je, če piše (str. 39) »v pisarni dr. Orozelna« (prav Orozlik). Očitno tiskovne napake so: Ludwik Borse (mesto Borne; str. 29), de- javnost (mesto de'avnost), letnica 1927 (mesto 1917) str. 37. Na koncu brošure ne- vajuja pisec uporabljeni vtire.

Kljub omenjenim nedostatom zasluži de- lo dr. Skaberneta pohvalo Društvu »Prav- nikus« za monarno bti hvalen, da je omo- gočilo izdajo. Knjižico bo vzal rad v ro- ke vsak, ki se zanima za našo narodno in kulturno zgodovino. Vlad. Travner.

Pri lenivosti črevesja je naravna

FRANZ-JOSEFOVA grenčica

prijetno, dobro delujoče domače sred- stvo, ki zmanjšuje težave, ker čisto dobro delujejo že male količine

Ogl. reg. 8. br. 1646/36

Študija o naših advokatih in notarjih

Slovenski advokati in javni notarji v književnosti, znanosti in politiki, tako se imenuje kulturno zgodovinska črtica dr. Frana Skaberneta, katero je izdalo društ- vo »Pravniki« v Ljubljani kot prilogi k zad- nji številki svojega glasila. Kakor pove na- slov, se omejuje pisec le na dve skupini naših pravnikov, ki so bili (ali so) kultur- ni oziroma politični delavci. Žal, da se ne bavi z ostalimi vrstami, posvetim, vseučil- niški profesorji, sodniki, upravnimi urad- niki, državnimi tožili, odnosno da jih ome- nja le, če so bili kdaj odvetniiki ali notarji. Tako bi dobili popolno in jasno sliko od- nošajev našega pravnika sveta do umir- nosti znanosti in političnega življenja. Se- veda bi s tem delo znatno naraslo. Pa tudi v skržnem obsegu nudi brošuro vsakemu izbračencu — juristu in nejuristu — mar- sikaj zanimivega.

V uvodu navaja pisec vzroke, zakaj se udeležujejo mnogi odvetniiki in notarji vseh časov in krajev kot književniki, znan- stveniki in politiki. Po avtorjevem mnenju jim nudi praksa obilo pobude za pesniško in pisateljsko delo, ker so v stalinah tesnih stihih z vsem: sloji in imajo tako točen vpogled v njihovo mišljenje in čustvova- nje. Tudi morajo govoriti in pisati jasno in prepričljivo. To naziranje velja le za posamezne primere in v splošnem samo za povprečne pesnike in pisatelje. Veliki književniki pa slede — ne glede na razme- re, v katerih žive — le svojemu geniju,

ki jim daje moč, da ustvarjajo nesmrtna dela. Poiskaj jim je često — tudi ne vedno — le borba za vsakdanji kruh; zato ga ob- čutajo navadno kot breme, katerega se skušajo po možnosti otresti. Taki primeri so zaski pogosti med velikimi pesniki — pravniki, kar je povsem umevno. Namen prava je, zagotoviti v državi red in mir. Zato je pravo po svojem bistvu konse- rativno in se le polagoma prilagodi novim družabnim namoram. Tudi vsebujejo za- koni čisto materialne in zgolj formalne predpise. Ti in še drugi nedostatki prava pa nasprotujejo čustvom ustvarjalnih umetnikov, ki hočejo svobodnega, eruptiv- nega razmaha svojih sil. Tako postanejo resnični pesniki — pravniki čisto naspro- tni pravi brezbržni in celo sovražni, kakor dokazujejo to n. pr. Shake-pare, Molière, Boileau, Goethe, Bellamy, Heine in mnogi drugi. V naši književnosti nudi za to le- sičen zgled pesnik — prvak Prešeren. Nje- gove pesnitve so zgolj izra- lastnega veli- kega duha in nimate nikake zveze s pesni- kovim poklicem. Saj pravi sam, da kure iz pravde le rumenjak, to je da mu dajejo samo sredstva za vsakdanje telesne potre- be. Njega, pevca po božji milosti, pravni- ški poklic ni mogel zadovoljiti, čutil ga je le kot oviro in zato ni imel — kakor navaja pisec sam — kot odvetniik pravih uspehov. — Značilno za pravnike — pisa- telje je tudi, da je med njimi mnogo od-ličnih satirikov in humoristov, ki se bore

Sportna nedelja

Prvi del prvenstva tik pred koncem

V ljubljanski skupini sta se vršili zadnji dve tekmi, ki sta se končali z zmagoma favoritov Primorja in Hermesa — Železničarji so po slabi igri porazili celjske Atletike

Podsavsko prvenstvo se je z današnjimi tremi tekmami približalo svojemu zaključku. V ljubljanski skupini je že končano, mariborska skupina pa je s tekmo Maribor-Atletika že v zaostanku. Prihodno nedeljo bo tudi tega tekmovanja konec, nato bo sledilo finalno tekmovanje za prvo mesto v podsavstvu, ki bo že nekoliko bolj zanimivo.

Primorje in Hermes sta sigurno odpravila svoja poslednja nasprotnika in premočno zavzela vodstvo tabele. S tem sta se kvalificirala za udeležbo v finalu. Dokončna tablica ljubljanske skupine je taka:

Primorje	8	7	1	0	32:8	15
Hermes	8	6	1	0	30:9	13
Celje	8	3	1	4	11:22	7
Korotan	8	2	1	5	16:29	5
Ilirija	8	0	0	8	0:21	0

Primorje: Korotan 8:1 (3:0)

Primorje: Logar, Jug, Bertonec, Sinkov, Slamič, Boncelj, Slamberger, Pupo, Janežič, Jež, Hassl.

Korotan: Drago, Javornik, Martelanc, Jakše, Baumkircher, Malec, Hiltcher, Golob, Senica, Zaro, Slokan.

Pred začetkom tekme se je predsednik Primorja g. nač. Sancin spomnil trojnega jubileja Slamiča, Hassla in Juga, ki so slavili svojo 400. odnosno 350. odnosno 300. tekmo, s priložnostnim nagovorom.

Črno-beli niso imeli v belo-rdečih gostih jakega nasprotnika. Bili so vnaprejšnji favoriti in so pričakovano dočela opravili. Prve četrt ure se je v resnejšem naporu potrudili, da so postavili začetni rezultat, in ko so dosegli stanje 2:0, so se spustili v ležernejšo igro, ki je trajala vsa do konca. Dasi niso nastopili v komični postavi, se oči vendar vsočasno upirale na moštvo. S tesno povezanostjo, poedinirano delo, s sigurno igro so pokazali znatno superiornost, ki je naposled dobila svoj odraz tudi v rezultatu.

Obramba ni bila postavljena pred probleme. Logar je imel bore naloženo, eno žogo je moral spustiti, deloma po lastni krivdi; nenadno ostri strel bi bil moral s pestjo odbiti in stvar bi bila zadovoljivo rešena. Jug je bil kot običajno zanesljiv stebel obrambe, Bertonec, tudi kot zadnje čase običajno, malo preveč nerazvoren. Srednja vrsta je dobro izpolnjevala nalogo v obe smeri, držala je nevtridno stik med obrambo in napadom; v splošnem niti ni prepuščala obrambi veliko dela. Napad je bil v formaciji pred odmorom bolj povezan, bolj homogen. V drugem delu je šel Pupo v sredo, Janežič na zvezo, pa se je napad sicer nekoliko zrahljal, ne glede na to pa je bil učinkovitejši, ker je serviral Pupo uporabne predloške zveze.

Korotanec niso mogli ponoviti dobrega vtisa, ki so ga zapustili v tekmi s Hermesom. Postali so že od začetka žrtve nasprotnikove superiorne tehnike in njegovih kombinatorskih potez. Bili so precej šibiki zlasti v obrambi, ki je kaj kmalu zgubila vsako orijentacijo in dopuščala nasprotnemu napadu prosto pot. V moštvo je bilo par igralcev, ki so se trudili, da bi uvedli v igro moštva nekoliko sistema, tako je stari »znaneč« črno-belih Senica serviral nekaj lepih potez v napadu, toda ostal je pri tem prilično osamljen. V halih je bilo opaziti Malca, ki pa ni vzdržal do konca. Korotanec so k vsemu napravili še napako, da so dali v moštvo Goloba, ki zaradi ble-sur je od začetka ni mogel postaviti celega mošta. Moštvo takim tekmam še ni do-raslo, treba bo še mnogo intenzivnega dela, da se do dvignilo do upoštevanja vrednega nasprotnika.

Črno-beli so v precej enostranski igri ni-zali uspeh na uspeh. Začetek je napravil Hassl. V 14. min. je pretvoril Pupov cen-ter za glavo. Dve minuti pozneje se je revan-žiral Pupotu, poslal mu je podoben cen-terpas, ki ga je Pupo na isti način poslal v mrežo. V 28. min. je bil še Janežič uspe-šen in rezultat polčasa je 3:0 za Primorje. — Po odmoru je že v začetku povisil Pupo z bombo na 4:0, kmalu nato Jež na 5:0.

MATINEJA KINA SLOGE

Danes ob 14.15 uri!
Na željo odraslih in mladine, ki se je tako sijajno zabavala
»MICKY« MISKE IN BEBICE
(Pridi me pogledat, zobni atelje,
V carstvu lutk i. t. d.)

V mariborski skupini položaj v vrhu še ni povsem razčiščen. Atletiki so sicer s porazom zapravili tudi teoretične šanse, ki so jih imeli za doseg drugega mesta, toda dirka za tem mestom je še odprta med Mariborom in ČSK Mariboru je potrebno, da porazi Atletike prihodno nedeljo s 7:0, kar pa ne bo tako enostavno. Čakovčani morajo med tem stati ob strani in čakati, kaj jim krojijo usodo. Do prihodnje ne-delje imajo v mariborski skupini tako tablico:

Železničar	8	6	1	1	22:11	13
ČSK	8	4	1	3	22:18	9
Maribor	7	3	1	3	21:23	7
Atletiki	7	3	0	4	14:23	6
Rapid	8	1	1	6	19:22	3

Po daljšem presledku je v 24. min. poslal Senica levo krilo uspešno naprej, oster strel je Logar s težavo odbil, medtem je že bil Zaro na mestu in žoga je obšla, 5:1. Zadnje četrt ure so bili črno-beli v stalnem napadu in Janežič je še trikrat zapovrstjo potresel mrežo ter postavil končni rezultat.

Sodnik: g. Joksič.

Hermes: Celje 4:1 (1:1)

Hermes: Oblak, Košenina, Košmerlj; Primar, Martinšek, Krečič, Derenda, Brod-nik, Svetic, Mokorel, Rihtar.

Celje: Koprivšek, Franc, Zabkar; Pre-singer, Volkar, Dimitrijevič; Furlan, Do-brajec, Gobec, Pfeifer.

Celjani so sprva napravili prav dober vtis. Zaleteli so se za več kot četrt ure in povsem obvladovali polje. Pred golom so bili sicer nekoliko pohlevni, vendar je ka-zalo, da bodo tekoma časa vsaj semtertja kako zrelo pozicijo izkoristili, tem bolj, ker so takoj od začetka s krepkim pritiskom prišli v vodstvo. Vendar so se kmalu pokazale slabosti v moštvo, nekaterim je že v prvem delu igre pošla sapa, ostalim pa po odmoru, tako da se naposled dali le manjvrednega nasprotnika, ki se je ves po-tegnil v obrambo. Zrušilo se je moštvo, čim je popustil srednji krilec, ki je v za-četku kar dobro igral. Mnogo so hoteli Celjani igrati po desnem krilu, ki je pa to-krat precej zatajilo. Dober, ali vsaj zelo po-zrtvovalec je bil srednji napadalec, toda hotel je biti povsod, kar je bilo samo v kvar mestu, ki bi ga bil moral držati. Obramba je bila zelo šibka, predvsem vratar, ki je sam ustvarjal probleme, kjer jih ne bi smelo biti. — Napad je v drugem polčasu povsem popustil in podzvel samo par akcij, sicer se je igralo na celjanski polovici.

KINO SLOGA Telef. 2730

Danes poje priljubljena
MARTA EGGERTH v opereti
Njen največji uspeh
Smeh, zabava in prekrasno petje.
Ob 16. 19.15 in 21.15 uri

Šiškarji so tudi nemalo razočarali. Dolgo je trajalo, da so se vsaj za silo znašli in pritegnili obe točki nase. Bili so slabi v vseh delih. Nekoliko so bili tehnično boljši od nasprotnika, zmago pa jim je prinesla boljša kondicija. V napadu je bil čini prodoren igralec Derenda, vse ostalo skoro do konca igre ni prišlo v poštev. Košenina je kmalu prešel na svoje običajno mesto, kot srednji krilec pa ni mogel v tej tekmi pre-pričati nikogar. Tudi obramba, v kateri je bil na mestu edini Košmerlj, ni zaostajala za ostalimi deli. Z eno besedo: šiškarje smo videli že mnogokrat v boljši formi, upajmo, da bodo kmalu zopet našli pot do nje.

Igra je bila splošna živahna in odprta. Celjani so prišli v vodstvo že v 4. min., kar je dalo povod Hermežanom, da se potrudijo za izenačenje. To se jim je posrečilo šele v 20. min. in do odmora ni bilo sprememb. V drugem polčasu je bila igra sicer po večini na celjanski strani, prešla pa je kmalu v zabavno polje, ker so si igralci vedno znova privoščili naravnost začetniške napake. Sredi polčasa so se Hermežani spomnili, da je treba le malo bolj energič-

no pritisniti in v četrt ure so postavili re-zultat.

Sodnik: g. Hobacher.

Železničar: Atletiki 4:1 (1:1)

Maribor, 19. aprila.

V mariborskem okrožju se je danes odigrala predzadnja prvenstvena tekma med Železničarji in celjskimi Atletiki. Tekma je bila v toliko važna, ker so Atletiki imeli še teoretično možnost, da bi se plasirali na drugem mestu. Ker pa so da-našnje tekmo izgubili, bodo najbrže ostali tam, kjer so. Tekma ni vzbudila posebnega zanimanja. Zbralo se je na igrišču Železničarja komaj 250 gledalcev. Vzrok za to je pač bilo, da se je že v napre-ve delo, da bodo domačini zmagali. Poudarjati pa moramo, da so Celjani pokazali danes mnogo boljše igranje, kakor proti Rapidu.

Atletiki so imeli glavno oporo v obram-bi, ki je svojo nalogo v snlošnem dobro opravila. Nekoliko slabši so bili krileci, ki so igrali preveč defenzivno. Napad ni forma-cija velikega kova, pač pa so bili nekate-ri igralci, tako desno krilo in leva zveza, za domačo obrambo precej nevarni. Skup-nje smiselne akcije napadalne vrste gostov so bile redke in se je napad v glavnem opir-al na prostore.

Železničar je danes podal zelo slabo igro. Enajstotica je igrala brez vsakega elana in ambicije. Dočim sta obramba in krilska vrsta kolikor toliko zadovoljili, je napad podal obunno igro in se je moral boriti zlasti z nenačeto taktiko. Mnogo je grešil vodja napada, ki je bil sploh naj-slabši mož na polju. Železničarjev sploh ni bilo spoznavati. Sicer so si domačini priborili zasluzeno zmago, toda od moštva, ki aspirira na naslov prvaka LNP, ememo pričakovati boljšo igro.

Tekma je bila odigrana v ležernem tem-pu ter je bila v vsem svojem potoku neza-nimiva in medla, brez vsake borbenosti z ene ali druge strani.

Sodil je s. Lichtenberg iz Čakovca do-bro in objektivno.

V predtekmi in mladina Rapida pomajla mladino Železničarja s 5:2.

Dunajski Rapid v Zagrebu porazen

Zagreb, 19. aprila.

Že po včerajšnji igri dunajskih pro-fesionalcev Rapida se je pričakovalo, da bo-do imeli Dunajčani proti Gradjanskemu zelo težko stališče. In res je »ourgerjem« uspešno, da so Rapid visoko porazili s 4:1 (4:1). Prvi gol je v 15. minuti zabil Me-dardić. Nato je skoraj v 20. min. Kokotović. Že minuto kasneje je zopet Kokotović, ki pelje žogo proti голу. Dunajski gol-man Rafit zapusti gol, a Kokotović mimo zabije tretji gol za Gradjanskega. V 25. minuti postavi Antolović ob velikem na-vdušenjem občinstva na 4:0. Rapidovci pričnejo pritiskati in Binder v 27. min. za-bije četrty gol za Dunajčane. V drugi po-lovici se rezultat ni menjal.

Sodil je dobro g. Mikuličič, ki ni imel težkega posla, ker sta obe moštvi igrali zelo prijateljsko.

Ostale nogometne tekme

CELJE: Atletiki rez.: Jugoslavija rez. 3:3. Celje mladina: Jugoslavija mladina 3:0 nar. forfait, Jugoslavija: Zalec 3:0 nar. forfait.

BEOGRAD: BSK: Sparta 4:0 (3:0) Bask: Sloga 6:1 (3:0), Jugoslavija: Jedinstvo 8:1 (4:1).

SIBENIK: Hajduk (SpFt): Osvit 1:0 (0:0).

SARAJEVO: Slavija: Sloga 1:1 (1:0). Tekma je bila v 19. min. drugega polčasa zaradi nerodov prekinjena.

Praga: Sparta—Teplitzer FC 5:1. Zide-nice—DFC 2:1. Plzen—Slavija 2:0. Mo-ravská Slavija—Viktoria Plzen 2:0, Za-tec—Bratislava 3:1, Prostějov—Nachod 3:2, Kladno—Kolín 3:3.

Dunaj: Pokalne. Vienna—Wacker 6:0 3:0, Austria—Admira 5:1 (3:1), Sport-klub—Wien po podajski 2:1 (1:1, 0:0).

Rim: Napoli—Triestina 2:2, Brescia—Roma 1:1, Lazio—Bologna 1:1, Torino—Genova 4:4, Sampierdarena—Palermo 2:0 Ambrosiana—Firenze 3:2, Milano—Ju-ventus 2:1, Alessandria—Bari 2:0.

Mednarodni tableteniški turnir v Mariboru

Maribor, 19. aprila.

V veliki dvorani »Uniona« se je vršil včeraj in danes II. mednarodni table-teniški turnir, ki ga je priredil ISSK Maribor. Zanimanja za to prireditvev je bilo bolj malo, kar dokazuje, da se ta sportna panoga pri nas še ni uveljavila tako da bo finančna stran turnirja najbrže nega-tivna. Lahko pa trdimo, da je prireditvev s sportne strani popolnoma uspeša. Na turnirju so sodelovali vsi najboljši tekmo-valci iz dravske banovine, in sicer čani klubov SK Ilirije in ČSK Hermesa iz Ljub-ljane, SK Celja, SK Olimpa in SK Jugo-slavije iz Celja ter ISSK Maribora. Pri-šli pa so tekmovalci iz Zagreba. Najavije, njih igralcev iz Gradca, Budimpešte itd. ni bilo, pač pa je že v petek prispela v Maribor ekipa SK Vindobone z Dunaja, katere vrsta je bila sestavljena iz igra-čev, ki so si pred tedni v Pragi priborili sve-tovno prvenstvo. Že sam nastop svetov-nega prvaka v table tenisu bi moral vzbuditi večje zanimanje pri mariborskem občinstvu. Zgodilo pa se, da je v petek zvečer, ko so Dunajčani igrali ekshibic-j-sko igro proti ZKD iz Zagreba, prišlo jedva 20 gledalcev!

Uvod k II. mednarodnemu table-teniš-kemu turnirju je bil, kakor smo že ome-nili, v petek zvečer. V telovadnici v Can-karjevi ulici se je vršil ekshibicijski dvo-match med ZKD iz Zagreba in SK Vin-dobono iz Dunaja. Za ZKD so igrali Sene-ković, Marinko in Stein, za Vindobono pa Göbl, Morgenrot in Hartinger. Dvoma-tch se je končal z zmago Jugoslovenov, in si-cer v razmerju 5:4.

V soboto, pa se je pričel oficelni tur-nir, in sicer s tekmovanjem moštev po treh igralcev. Rezultati v tej disciplini so bili naslednji:

SK Vindobona: SK Ilirija 5:4. Hartin-ger: Lazar 2:0 (27:25, 21:14), Morgenrot: Žiža 2:1 (21:12, 16:21, 21:19), Göbl: Weissbacher 2:0 (21:19, 21:16), Morgen-rot: Lazar 1:2 (21:9, 19:21, 23:25), Har-tinger: Weissbacher 1:2 (21:12, 19:21, 26:28), Göbl: Žiža 2:0 (21:17, 21:17), Morgenrot: Weissbacher 1:2 (14:21, 12:21), Göbl: Lazar 1:2 (21:14, 18:21, 14:21), Hartinger: Žiža 1:2 (14:21, 21:16, 21:14).

Vindobona: JMCA (Zagreb) 5:0. Mor-genrot: Domines 2:0, Hartinger: Ratko-vič 2:1, Göbl: Blažič 2:0, Hartinger: Domines 2:0, Morgenrot: Blažič 2:0.

Ilirija: Hermes 5:4. Grbec: Lazar 0:2, Marinko: Žiža 2:0, Kosmina: Weissba-cher 2:0, Marinko: Lazar 2:1, Grbec: Weissbacher 0:2, Kosmina: Žiža 1:2, Ma-rinko: Weissbacher 2:0, Kosmina: Lazar 0:2, Grbec: Žiža 0:2.

Vindobona: ZKD 5:4.

Vindobona: Hermes 5:2, Marinko: Mor-

genrot 2:0, (21:18, 21:17), Hartinger: Kosmina 2:0 (21:18, 21:13), Göbl: Kovač 2:0 (21:8, 21:9), Morgenrot: Kovač 2:0 (21:14, 21:17), Göbl: Kosmina 0:2 (18:21, 9:21), Hartinger: Marinko 2:0 (21:18, 21:13), Göbl: Marinko 2:0 (21:8, 21:7).

Ilirija: ZKD 5:1, Hermes: ZKD 5:3. Po teh rezultatih si je prvo mesto in po-kal SK Maribora priborila Vindobona z Dunaja, ki ima tri zmage, drugo mesto Ilir-ija z dvema zmagama, tretje Hermes in četrt ZKD iz Zagreba.

Gospodje posamezno za pokal SK Mari-bora: Za semifinale so se plasirali Kosmi-na (Hermes), ki je porazil Göbla (Dunaj) 3:0, Lazar (Ilirija) — Marinko (Hermes) 3:0, Hartinger (Dunaj) — Domines (Za-greb) 3:0, Morgenrot (Dunaj) — Sene-ković (Maribor) 3:0.

V tekmovanju juniorjev sta se plasirala za finale Grbec (Hermes) in Hersković (Makabi, Zagreb).

V tekmovanju gospodov v dvoje sta se plasirali dvojici Žiža — Lazar (Ilirija), ki je porazila dvojico Hersković — Blažič (Za-greb) s 3:1 ter dunajska dvojica Göbl — Hartinger.

V tekmovanju gospodov posamezno za prvenstvo štajerske sta se plasirala v fina-le Seneković (Maribor) in Čoh (Atletiki, Celje).

Tekmovanje se je zavleklo v noč, zaradi česar bomo objavili končne rezultate ka-sneje.

Krožna kolesarska dirka Hermesa

Včeraj se je vršila na znani podutiški krožni progi velika kolesarska dirka, ki jo je priredila kolesarska sekcija aglinega Hermesa. Startali so juniorji in seniorji, in sicer so juniorji prevozili tri kroge, torej 24 km, seniorji pa 10 krogov, torej 80 km.

Rezultati so bili:
Juniorji: 1. Bricej (Ljubljana) 42:57, 2. Premk Pavel (Sava) 45:25, 3. Šunko (Železničar, Maribor) 45:25.

Seniorji: 1. Rozman (Železničar, Mari-bor) 2:34:36, 2. Hamberger (Hermes) 2:34:36 ena petina, 3. Oblak (Vrhnika) 2:34:36 dve petini, 4. Lavrih (Hermes) 2:37:45, 5. Štirin (Vrhnika) 2:42:50.

Organizacija je bila dobra in je bilo ob-činstvo, katerega se je zbralo okoli 2000, s tekmo zadovoljno.

Teniška zmaga Jugoslavije. Pri tekmah za teniško prvenstvo ob Sredozemskem morju so Jugosloveni odnesli zmago. V fi-nalu sta nastopila para Palada-Punčec in Kukuljević-Nikolaides. Palada in Punčec sta porazila nasprotnika z rezultatom 3:5, 6:2, 6:3 in 6:4.

Dva rekorda zapored

Angež lord Sempill, ki je s svojim ne-prekinjenim poletom z malim letalom iz Lodona v Berlin z enajstimi urami dose-gel nov rekord za to vrsto letal, je na po-vratku samega sebe prekosil. Iz Berlina je prišel v London v devetih urah. To je zmogel zavoljo tega, ker je imel ves čas veter v hrbtu.

Mariborska kronika

Maribor, 19. aprila.

Zopet nečelja občnih zborov

V veliki dvorani Narodnega doma so zborovali člani tukajšnje Nabaviljalne za-druge državnih namestencev, ki so se zbrali k običnemu zboru, ki ga je otvoril predsednik g. Rehar. Poročila so pričala o živahnem uspešnem delovanju v pre-tekli poslovni dobi. Včeraj zvečer je bil v restavraciji pri »Slonu« občni zbor ma-riborskega Novinarskega kluba, pri kate-rem se je izvolil dosedanj odbor z g. Kasperjem kot predsednikom in g. Golou-hom kot podpredsednikom. Pri Gambrinu so se sestali kazniški prazniki iz vse dr-žave k rednemu običnemu zboru Uduže-ja jugoslovenskega pazniškega oboja. Na običnem zboru, ki ga je otvoril in vodil zaslužni predsednik g. Meško, so se spre-jela poročila in so obširno poročali dela-gati pazniških edince posameznih kazen-skih zavodov v naši državi. Pri Novem svetu pa so imeli svoj zbor mariborski brivci. Občnemu zboru je predsedoval predsednik g. Novak. Iz poročila, ki ga je podala tajnica Fetič-Frankelmonova, je bilo povzeto, da šteje mariborsko zdru-ženo

nje 160 rednih članov in da je na mari-borskem področju 212 pomočnikov in po-moščnic ter 151 vajencev ter vajenk. Do-hodki so znašali 20.364 dinarjev, izdatki pa 17.592 dinarjev. V imenu nadzorstva je poročal B. Ulčar, nakar so bile volitve pri katerih je bil izvoljen z malimi spre-membami dosedanj odbor z g. Novakom na čelu.

V gozdu zakopana dragocena zaloga

Tezenskim orožnikom se je posrečilo razčistiti zadevo nedavnega vloma v Ke-brovo čevljarstvo delavnico v Špeshovem selu. Prijeli so tri osumljence, in sicer Jo-žefa in Avgusta R. ter Ivana F., ki so najprej zvrčali krivdo drug na drugega, dokler ni prišlo na dan, da so ukradeno zalogo čevljev skrili v gozdu na tako zva-ni Podlipnikovi parceli in da so bili so. udeleženi tudi pri vladu v Pregradu na trgovino na Aleksandrovi cesti. Ko so v navzočnosti orožnikov izkopali zemljo v gozdu na dotičnem mestu, se je prikazala velika zaloga ukradenih predmetov, v ka-teri je bilo med drugim 42 parov čevljev, več oblik in trenčkotov, razne srajce, pe-rilo in drugo blago, ki izvira iz vladne tatvine pri Pregredu. Vse tri so izročili sodišču, zdaj pa se vršijo polzvedbe glede nekega četrtega soudeleženca ter iščejo, kje so ukradeno blago prodajali, ker ni bilo vse ukradeno zakopano v gozdu.

Vlom v krojaško delavnico

Še neizsledeni storilci so vdrli v delav-nico krojaškega mojstra Leopolda Raz-devška na Prevaljah in odnesli večjo za-logo blaga in oblek v skupni vrednosti 10.000 dinarjev. Vlomilci so se vtihotapili v delavnico skozi zadnja vrata, pri čemer so se poslužili ponarejenih ključev.

Mariborski kriminal

Davi okrog 2. ure je stražnik našel pred neko gostilno v Vetrinjski ulici vsega krvavega 27 letnega trgovskega potnika Adlofa Pertinača, ki ga je neznan napa-dalec z nožem zabodel v hrbet. Pertinača so reševalci prepeljali v bolnišnico, poli-cija pa poizveduje za storilcem. — Ženi upokojenega železničarja Pavla Frasovi, stanujoči v Trstenjakovi ulici, je neka ženska, ki je pri njej prenočevala, ukradla novo obleko. Na Betnavski cesti so doslej še nepoznani tatovi vladili v mesnico Av-gusta Lobnika ter mu odnesli večjo koli-čino svinjskega mesa vrednega 450 dinar-jev. Pred neko gostilno na Tržaški cesti pa je neznan zlikovec odpeljal skladišni-ko Ignac Arsenakičovo novo kolo v vredno-sti 1600 dinarjev.

Dolgo pozabljen skladatelj

čigar simfonijo bodo izvajali drevi v Ljubljani

Ljubljana, 19. aprila.

Na koncertu klasične glasbe, ki ga bo-mo pod taktirko dirigenta našega radij-skega orkestra Draga Marija Šijanča slišali drevi v Filharmonični dvorani, bo na novo oživilen komunist Josef Mysliveček (1837—1871), ki je bil svoj čas v Italiji popularen pod imenom »il divino Boemo« (božanski Čeh) in čigar opere so z veli-kimi uspehi dajala vsa tedanja evropska gledališča. Mysliveček sam je s svojo vio-lino potoval od gradu in mimografe kom-poziral tako simfonijo, sonato, violinski koncert ali oratorij Vsa svoja dela pa je pušcal v rokopisih, ne da bi se bil menil za tisk kakor Mozart in drugi njegovi so-dobniki. A kljub temu je zaslovel povsod, kamorkoli je prišel, in je svoje življenje prebil v Italiji sko-rjaja v pravem izobilju. nazadnje pa je umrl v bedi, pozabljen in zapuščen od vseh. Dobro stoletje se ni-hče ni menil za njegova dela in šele v zadnjih letih so se pričele najverjetne založbe sveta zanimati za »pozabljenega klasika« ter stikajo po raznih italijanskih arhivih za njegovimi rokopisi da jih pridobijo za tisk. Za nas, ki smo bili mnenja, da so edini klasiki na svetu Haydn, Mozart, Beetho-ven, bo zanimivo čitati nekaj odlomkov

izpod peresa mladega Mozarta, ki v svo-jih pismih mnogokrat beleži svoja sreča-nja s tem zanimivim človekom. Tako je v oktobru leta 1777, ko se je Myslivečkovo življenje že nagibalo k tragičnemu zato-nu, pisal svojemu očetu:

— Zakaj Vam o Myslivečku nisem nič pisal? Ker sem bil vesel, da mi ni treba misliti nanj. Zakaj kadarkoli je bilo go-vora o meni, sem moral poslušati, kako zelo me je hvalil in kako dober, resničen prijatelj mi je. Obenem pa to pomilovanje in sočustvovanje, ki me navdaja do njega. Pripovedovali so mi, kako je z njim, in bil sem ves iz sebe. Kako bi le mogel ve-deti, da je Mysliveček, tako dober prijatelj moj, v istem mestu, v istem kotičku sveta kakor jaz, pa da ga ne bi videl in ne bi govoril z njim? Dan poprej pa sem se napotil k upravitelju vojvodske bolni-šnice, da ga povprašam, ali se ne bi dalo kako urediti, da bi se z Myslivečkom sre-čal na vrtni. Zakaj? V njegovo sobo nisem maral, ker je tako majhna in ima tako močan vonj. Povedal mi je, da se med 11 in 12 uro po navadi spremlja po vrtnu, a če ga ne bi našel tam, ga dam lahko po-kljati dol. Naslednjega dne sem v resnici šel, in ko je prišel k meni, sva si prija-

teljsko podala roke. Zdaj vidite, je rekel kako nesrečen sem. Te besede in njegova zunanost, ki jo po opisu itak že poznaš, vse to mi je tako seglo v srce, da sem napol v solzah rekel samo: Iz vse duše mi Vas je žal, dragi prijatelj moj. A ko je videl, kako sem ganjen, je takoj začel vedro, veselo govoriti o drugih rečeh. Dragi oče, pišite vendar Myslivečku, kadarkoli utegnete. Z ničemer ga ne boste mogli bolj razveseliti, zakaj moč je po-vsem zapuščen. Po ves teden nič ne pri-de k njemu. Povem vam, mi je dejal, zelo hudo mi je, da me tako malo ljudi obisku-je. V Italiji pa sem vse dni imel dovolj družbe. Če bi ne bilo tega z njegovim obrazom, bi bil povsem kakor nekdanj. Poln ognja, življenja in duha. Vse Monakovo govori o njegovem oratoriju, o Abrahamu in Izaku, ki ga je tu izdal. A njemu ni več pomoči in ljudje govore, da so ga pokvarili samo doktorji in kirurgi. Ima pač kostnega raka. Kirurg Caco, osem, mi je nos odžagal. Človek si pač lahko pred-stavlja bolečine.

To je samo bežen a vendar kričeče zma-ščen odlomek iz življenja velikega moj-stra, čigar simfonijo A. dur bomo slišali na nocošnjem koncertu Rokopis te sim-fonije so pred petimi leti našli v arhivu praškega knezoškofa, zdaj pa se original violino in orkester.

Naše gledališče

Žena v sodobnem svetu

Družinski prejemki in družinsko življenje

Nedavno je nekdo zapisal, da država ne temelji na svojem ozemlju, marveč na narodu, na svojem prebivalstvu. O zdravju in trdnosti države moramo govoriti samo tedaj, če so narodu dani pogoji za zdrav razvoj. Toda mnogo jih je, ki pojem naroda ali nacije prav čudno tolmačijo: nacija je neko vzvišeno božanstvo, kateremu je treba vse žrtvovati. Pri tem pa premočijo od tistih, ki so sestavni del naroda ali nacije, strdajo in propadajo. Med nje spada posebno mladina, o kateri so si vsi edini, da je celo najvažnejši del naroda, da je njegov up in njegova bodočnost. Ali navadno vstane samo pri tej ugotovitvi, mladina pa gladije dalje. In vendar bi morali tisti, ki vodijo države, posebej predvsem za primerno preskrbo mladine ter niti primeren način, da bi se preprečilo propadanje otrok in mladih ljudi. Zato bi bila nujno potrebna primerna ureditev družinskih prejemkov. Morda bo že bližnja bodočnost pokazala, kako resnične so besede, izrečene na kongresu Unije za varstvo otrok: »V najhujši krizi je varčevanje pri družini najdražji prihodek.«

Takšno varčevanje ne povzroča samo to, da je mladina telesno nedohranjena, da duševno ne uspeva tako, kakor bi lahko, da v mnogih primerih celo moralno propada — prepričani smo, da bodo prihodnosti, ki jo pred nami odpre, krizo družine. Od vseh strani se opaža resna zaskrbljenost nad rastočim propadanjem mladine srednjih slojev. Nekateri so si resno nadeli nalogo restavrirati družino s tem, da bodo dvignili moralno. Materialne strani ne vidijo — a vendar je ni mogoče utajiti. Saj ni treba hoditi med lumpenproletarijat v »Sibirijo«, kar uradniške družine pogledajo. Kako naj preživlja človek sebe, ženo in rečno 2 otroka s 1200 din? Stanovanje dveh sob v mestu velja približno 1000 din, kaj naj počne z ostalimi 200 din? Pa vzemimo, da ima mož državno službo, da dobi za otroka po 140 din, saj za ta denar se ne more otrok niti enkrat na dan do sileza našteti.

Zato je propaganda za čim večje število otrok naravnost in nerazumljivo protislovje z dejanskim skrbstvom, ki so ga danes deležni otroci in mladina vobče. To propagando pa skušajo nekatere države vsaj nekoliko opravičiti s tem, da zvišujejo draginske doklade ali doklade za otroke, da delavci in nameščenci privatnih podjetij pa skušajo poiskati kako drugo tazo za zboljšanje položaja družin z več otroci. Kajti jasno je, da sedanji gospodarski sistem plačuje samo delovno moč, nikakor pa ne upošteva delodajalčevih potreb.

Temu so hoteli po nekaterih državah — na pr. v Franciji — od pomoči s tem, da ustanovljajo tako zbrane izravnalne blaginje, v katere vplačujejo delodajalci določeno vsoto po številu delavcev, ne glede na to, ali so posamezni delavci samski ali poročeni. Ta ureditev je potrebna, ker bi sicer delodajalec sprejemal samo neporočene delavce. Iz tega sklada se potem plačuje poročenim delavcem družinska doklada. V Franciji prejema družina z enim otrokom mesečno 28 frankov, družina z dvema otrokoma 67 frankov, s tremi 116 frankov, s petimi 255 frankov.

Lansko leto je bil v Nici kongres, ki je razpravljal samo o vprašanju, kako pomagati družini. Pri tem se pa ni zadovoljil samo s fazami in morali itd. kar je na takih kongresih običajno, temveč je zagrabil vprašanje konkretno: kako naj se gmotno pomaga družinam očetov, ki so zaposleni v privatnih podjetjih Francije. Ugotovili so, da je nujno potrebno, da se pri vseh podjetjih ustanove podpornice blaginje po zgornjem omenjenem vzorcu. Sedaj so take blaginje v Franciji že pri 100.000 podjetjih in obsegajo 3.400.000 uslužbenec. Družinske doklade prejema danes v Franciji nad 4 milijone delavcev in nameščencev privatnih podjetij.

Se predem je uveljavila v nekaterih industrijske panoge obvezno izplačevanje družinskih dokladov je uredila to vprašanje Belgija s posebnim zakonom. Delodajalec dobi za vsakega otroka doklado približno v istem znesku kot v Franciji, in sicer če se gre učit obrti, do 14. če se pa dalje šola pa do 20 leta.

Tudi v Italiji in Nemčiji se mnogo govori o preskrbi otrok, zlasti pa o pomembnosti družin s številnimi otroci za državo. V Italiji so sedanji oblastniki oblikovali delavcem deležna čistim dohodku, sedaj so se pa morale organizacije delojemalcev (ki jih vodi delodajalec) sporazumeti s podjetniki, tako, da plačujejo za to blaginjo oba enake prispevke. Doklada znaša za otroka 16 lit mesečno, ter mu pripada do 14 leta. Tako je otrokom delavcev in nameščencev onemogočeno, da bi se temeljiteje izboljšali tudi imajo potrebne naravne darove. Na ta način in pa s posebnimi taksi in s omogočeno študij samo premožnim, ki si zagotavljajo s tem tudi vodilna mesta, če so sposobni zanj ali ne.

Približno tako je tudi v Nemčiji, samo, da tam še posebno pazijo na to, da doklade prejema samo otroci pravih državljanov, to so oni, ki za več kolen nazaj dokazujejo svoje arijsko pokolenje.

»Gospodinska pomočnica«

glasilo gospodinskih pomočnic in hišnih delavk.

Majhen list, glasilo gospodinskih pomočnic, katerega vseh pet letnikov leži pred mano, je prišel izhajati 1931. leta. Kljub temu, da se je za svoj obstoj moral boriti iz meseca v mesec, iz leta v leto, na eni strani z materijalnimi težavami, na drugi strani pa z nerazumevanjem, s katerim ga je sprejela javnost, kljub temu stopa v šesto leto svojega obstoja. List je namenjen izključno interesom gospodinskih pomočnic. Ne samo to, temveč tudi gospodinje so čutile njega upravičenost, saj one pač najbolje vedo, česa vse manjka dekletom, ki stopajo v službo gospodinskih pomočnic. Dokaz za to so pisma, ki so jih takoj po izidu prvih števil pisale mnoge gospodinje uredništvu in kjer pravijo: »Z ozirom na to, da mi moja služkinja daje povod, da bi jo nekdo moral poučiti o oliki, bi bilo dobro, če bi Vaš list priobčeval rubriko o lepem vedenju.«

»Pomočnica« tudi v resnici nudi svojim naročnicam marsikak drobec, koristen za njeno izobrazbo, za njeno življenje in delo, v njej pa tudi pomočnice same govore o svojih stanovitnih zadevah. Glavni cilj lista je, prosvečevati dekleta, jih usposablja za življenjsko borbo in jim naglašati potrebo organizacije, kajti le po organizaciji si bodo tudi one mogle priboriti človeka dostojno življenje. Potegujejo se za starostno zavarovanje, seznanjajo se s posebnim redom, zanimajo se za začetniški tečaj in za nadaljevalno šolo, saj vse to so stvari, ki zadevajo vsako posamezno med njimi. Tudi seksualno vprašanje ni zadnje, ki jih teži. Kako resnične so besede, ki jih čitamo v eni izmed števil »Pomočnice«:

— Prej ponosno mlado dekle, zdaj do smrti potrta nezakonska mati. Fant ne mara več zate, prijateljice te zapuste, tudi spovednik ti očita greh. Tako se godi marsikateremu dekletu, ki nima človeka, da bi jo prav počul.

List prinaša življenjepisne zasluznih so-

cialnih delavk in poučena predavanja. držana v nedeljskem zbirališču »strokovne Zveze gospodinskih pomočnic«. Med predavateljicami citamo imena dra. Hočvarjeve, Krotkove, Prijateljice in dr.

Zelo vzpodbudno je čitati poročilo, povzeto iz dunajske »Gospodinske pomočnice«, ki ga je ta prinesla 1927. leta, ob priliki otvoritve doma, ki ga je mestna občina dunajska darovala Gospodinskim pomočnicam. V svojem govoru, ki ga je takrat govoril, mestni župan Seitz pravil:

— Dvomim, da bi bila med delavstvom še kaka stroka, ki bi bila v svojem osebnem delavskem razmerju tako vsestransko zanimarjena od zakonodaje, kakor so hišne pomočnice. Te delavke potrebujejo zaščite zlasti za primer brezposelnosti. Drugo delavstvo dobi v takem primeru podporo, ali mu vsaj ostane streha, dom. Hišna pomočnica pa zgubi zaslužek, mizo, stol, posteljo. Zato se bomo borili v parlamentu zlasti za pomoč brezposelnim hišnim pomočnicam za njihovo starostno zavarovanje. Občina bo pa morala zgraditi še več takih domov.

Kako dobro se nanašajo te besede prav na naše razmere!

»Gospodinska pomočnica« stopa v šesto leto svojega obstoja. Nobena pomočnica ne bi smela biti brez svojega glasila. Čim več naročnic bo, tem več bo list lahko nudil — koristi pa ne bodo imele samo pomočnice, temveč tudi gospodinje, ki hočejo imeti res dobra, olitana in sposobna dekleta. Zato tudi gospodinje naj store svoje, naj omogočijo svojim pomočnicam čitanje njihovega strokovnega glasila!

Da pa gre list uspešno preko vseh ovir, materialnih kakor moralnih, je pač zaslu-ga nad vse poštovovalne urednice, gdnice Petricheve, ki bolj kakor kdorkoli čuti vso težko usodo tisočih deklet in se z obžudovanja vredno ljubeznijo in vztrajnostjo vsa žrtvuje borbi za izboljšanje položaja Gospodinske pomočnice. Saj bi tudi temu bil že čas!

Gustav Strniša:

Greh

Noč je gosta in meglena. Ko se vrača domov, ga nekaj plaši, zdi se mu, da vse okoli njega prita-jeno šumi in drhti. Ozre se. Nikjer ni žive duše. Svetilka reže mrak z ostro črto in kakor z bleščasto ploskovo širokega meča, bleščava mu vsiljivo prodira v obraz. Presume ga občutek, da ga je nekdo močno udaril in se mu je za časek posvetilo pred očmi.

Ko se vleže v postelj, se skluči kakor žival. Ne zebe ga, vendar trepeta. Postelje se vedno boji kakor grobnice, a vračati se mora vanjo. Včasih prihaja pozno, prepričan, da bo takoj zaspal. Ko se vleže, ne mara ničesar misliti. Sili se in si skuša ohromiti misli, pa postaja vedno budnejši.

In potem ga zgrabi. Komaj zaznavno ga poščegeta po palcih na nogah. Prestraš se in ne more prositi:

»Nikar! Živčevje je raztrgano, kmalu se mora vse končati, saj so misli otopele in ranjene do skrajnosti! Najstrašnejše je, da se ne morem spočiti, duh mi blodi po sobi, hiti v svet, med ljudi, v prirodo, kjer ga drasti domišljija. Ko se vrača, so misli še bolj raztrgane in bolne!«

In potem začuti, da gre preko podplatov. Lahno se ga je nekaj dotaknilo. »Nedolžno ščegetanje in nič drugega!« si zatrjuje, vendar se boji. Dobro ve, da je to pričetek groze, da se zdaj prične borba z živci, ki ga hočejo uničiti, mu izogleneti možgane in ga spreminiti v duševnega slabika.

Spet se skluči. Se bolj zleze skupaj, da bi se vsemu izognil in se otrešel zla, ki mu preti ter ga hoče ugonobiti. Hipoma mu vse preskoči v glavo. Po razbolelem čelu mu seže, da nevedno udari z nogami ob končnico postelje, ki zaropota.

Nekaj časa obleži nepremično. Oči ne more zatisniti. V okno stmi, kjer se mota pajčevinasta senca. In ko jo gleda, ve, da je zastor, vendar se mu zdi, da se je senca premaknila in da se mu približuje. Vstane in občepe na postelji. Oči streme v silhueto, pričakuje jo, pripravljen je na naskok. Tedaj se spomni, da sliči gol veliki beli opici. Ta misel ga trenutno zabega in se skrje pod odejo.

Med tem se zbudi njegova žena. V temi skuša razbrati njegovo postavo, a oglasiti se neče, sovražnik ne sme vedeti, da bdi sovražnika, sicer bo pri-

Zadruga »Dom učitelice« v Ljubljani. Kakor vsako leto, je imela zadruga tudi letos svoj redni občni zbor na veliki teden, pred veliko nočjo, ko učitellicam omogočilo prosti dnevi, da pridejo v Ljubljano in se sestanejo s svojimi tovarišicami. Cilji zadruge so sicer predvsem gospodarski, toda agilni odbor skrbi za to, da svojim tovarišicam ob priliki takih sestankov nudi tudi kulturni užitek. Zato je občni zbor združen vedno z zanimivim predavanjem bodisi specialno kulturno feminističnega ali pedagoškega značaja. To pot je govoril docent dr. Stanko Gogala o pedagoški temi: Nova šola — novo življenje. Pred nami je razgrnil naloge nove šole do nove mladine ali bolje: pokazal je odnos učitelja-človeka do učenca-človeka. Učitelj mora s svojo osebnostjo tako vplivati na otroka, da odpre vse skrite vire njegovega duševnega bogastva, ki žive v njem, a ki premnogokrat usahnjejo, če jih nihče ni oživil ali če so jih celo zamorili. — Tople in iskrene besede predavatelja so vzbudile pristen odmev v poslušalcah.

Po običajnem dnevnem redu so se zadrušnice pogovorile o mnogih važnih predlogih, čijih realizacija bo privedla zadrugo mnogo bližje svojemu cilju.

Iz akvaristove torbe

O vodnih rastlinah in ribah pastiricah

Prav nezadovoljni smo bili akvaristi, ker sta nas pustili v prvi polovici tekočega meseca na »edilu toplota in svetloba kar opazoma zlasti v mrzlovodnih akvarijih, kjer še niso oživele rastline v ter meri kakor druga leta v tem času. — Po zadnjem deževju so se jarki na Barju spet napolnili in preplavljali so svetleče kaluznične zlatice in razno drugo rastlinje kar zavajala kakaga nepoznavalca do pogrešnega sklepa, da zvečeto vodne rastline tudi pod vodo. Cvetje vseh torej tudi, podvodnih rastlin, se razvija vedno nad gladino, v zraku. Vodne rastline so pa trdne in nekaj časa zdrži celo odprti cvel v vodi poplavljeni popki se pa šele odpre ko se stanje vode zniža.

Mnoge vodne rastline se razmnožujejo, kakor po evetnem »menmu tako tudi po poganjkih iz korenin ter jim je obstoj tudi v globinah zamejen. Za primer tega nam služijo cela polja listov oljučnika na dnu Ljubljanske. Večji del vodnih rastlin ima pa tudi še to dobro lastnost da uspeva za krajšo ali daljšo dobo tudi na kopnem in marsikdo jih ne bi spoznal, kajti njih listni in evetni peclji postanejo krašji in trši, pa tudi listi sami težje vodna grebenika vodna detelja, žatli las in tudi oljučniki in lokvanji se prilagode življenju na kopnem.

Kljub uvodoma omenjenemu dejstvu o pičli toploti in svetlobi so pa rastline na prostem dokaj napredovale. V jarkih pri Bevkah in tudi drugod je vodna grebenika že poznala svoje evetne peclje nad gladino, kar stori navadno šele v sredini maja. Tudi zahe plavooke poljučnice so zvečetele 3 do 4 tedne prej kakor navadno. To vse so posledice pretekle blage zime obeta se nam po vsem sodeč dobro leto.

Često se med poedinimi živalmi raznih skupin pojavlja neka medsebojna odvisnost, neko razmerje, ki v mnogih primerih še dandanes ni zadovoljivo pojasnjeno. Vsakdo ve, da je majhna, 20 do 30 cm dolga ribica fanfan rada v družbi morskih osov, ki se jim vendar vse druge rite umikajo. Fanfani so vodniki in pobočniki psov in jih opazujemo, če so v bližini ladij, na razne prehavljive odpadke. Krokodili, sicer tako požrešni, prizaneslo nekim majhnim oticam, ki jim pobirajo zajedalke raz kožo in iz gobca isto velja o povodnih konjih, ki jih ptice čistijo. Zanimivo vendar še nepojasnjeno razmerje vlada med nekimi orjaškimi mehovi, ki žive v večjih skupinah ob gladini prostih tropskih morij in ki jim vse dolge lovke navzdol nalik našemu trdoživju ki je nevaren tudi ribjemu zarodu. Vse lovke imajo močne ožigalke, ki omamljajo pa tudi zastrupljajo do smrti manjše živalce in ribe. Sai se sname koža celo človeku, če se dotakne njih lovke, skleni pa mnogo bolj kakor žar kopriv. In vendar žive majhne ribe pastirice stalno med lovkami omenjenih polipov (Physalia), ne da bi jim strup ožigalk škodoval. Domnevajo da so pastirice zaradi stalnega dotika s trupom neobčutljive, goste se pa z živalcami, ujetimi na lovkah. Sicer so pastirice majhne ribice, po obliki in velikosti silnice pezdiku žive pa v Indijem in Tihem morju. Na hitlu sta dve plavuti, trebušni plavuti sta pa pod prsnima in zelo veliki in vršita bržkone kako funkcijo, ki se nanaša na življenje ribe med lovkami teh polipov. Pastirice spadajo v skupino Stromateidae, ki se hranijo s cevčica in klobučnjaki in drugimi mehovi (Coelenterata), ter je njih neobčutljivost za strup ožigalk povsem razumljiva.

O. S.

Nova zvezda se še ni pomirila

Čudeži zvezde v Herkulu — Nov planetni sistem

Novo zvezdo v Herkulu, ki so jo odkrili v decembru 1934, so med tem časom že toliko tisočkrat opazovali, da smo prav dobro poučeni o vseh njenih spremembah.

Zanimivo je, da je postala ta zvezda, potem ko je lansko pomlad s svojo svetlobnostjo zelo močno nazadovala, spet svetlejša. V maju do julija je njena svetlobnost naraščala do svetlobnosti zvezd sedmega reda in z majhnimi spremembami je to svetlobnost ohranila do današnjega dne. Lanskega junija pa so z mogočnimi daljnogledi ameriških zvezdarn opazili na njej še nekaj posebnega. Izkazalo se je namreč, da ima sedaj nedvomno dve jedri, postala je torej dvojna zvezda ali z drugimi besedami: razpočila se je. To odkritje so pozneje potrdile tudi evropske in azijske zvezdarne.

Pojav, da se kakšna zvezda razpoči, ni edinstven. Nova Pictoris je bila namreč v

letih 1925/26. tudi enotna, l. 1928. pa so jo videli mahoma kot dvojno zvezdo in pozneje so spoznali celo še dve ločeni zvezdi v njej, ki ju je bilo zaznati dolgo časa. Svetloba teh spremnih zvezd je potem hitreje nazadovala nego svetloba Nove Pictoris same. Zanimivo je tudi, da se je razdala med osrednjo zvezdo in njenimi spremljevalkami od l. 1928. do 1932. početrila. Bili smo tedaj priče nastajanja novega planetnega sistema.

Tudi pri Herkulovi novi zvezdi je bilo opazovati, da se ločeni del čedaje bolj oddaljuje od glavnega jedra. To gibanje mora biti zelo hitro, gre za kakšnih 300 km na sekundo, tako bi bilo vsaj sklepati iz nekkih spektroskopskih opazovanj. Treba bo pa še nadaljnjih opazovanj, da bomo prodrli globlje v bistvo tega nenavadnega nebesnega pojava.

Avtobus je zdrvel v Bregalnico

Dve smrtni žrtvi katastrofe in cela vrsta ranjenih

Št. 19. aprila

Včeraj popoldne se je primerila pri Novem selu blizu Stipa huda avtomobilska nesreča. Avtobus Ljube Načevića, ki vzdrukuje redni promet med Štipom in Strumico, napolnjen z 20 potniki, se je vzpenjal na klanec nad Novim Selom, kjer pa je nenadno popustila zavora in je avtobus začel drveti nazaj po klanecu. Iz avtobusa je skočil spremljevalec avtobusa Risto Dolović da bi podstavil kamen pod kolo in tako ustavil avtobus pred katastrofo. Toda avtobus je drvel že tako hitro nizdol, da ga ni bilo več mogoče ustaviti in tudi šofer Josip Načević, brat lastnika avtobusnega podjetja, je izgubil prisebnoost.

Avtobus je treščil ob kamenito ograjo, tik nad strugo Bregalnice. Ograja pa se je porušila in avtobus je zdrvel nizdol v globoko strugo. Panika je bila strašna. Avtobus se je pri padcu sicer ustavil ob neki vrbi, nato pa je zdrvel 15 m globoko v vodo. K sreči so se v bližini nahajali kmetje, ki so čuli ropot ob padanju avtobusa in vpitje prestrašenih potnikov. Takoj so prihiteli ponesrečencem na pomoč in poskušali se jim je, da so jih skozi razbita okna avtobusa izvlekli iz vode v teku 10 mi-

nut so spravili na cesto 19 ranjenih in dva mrtva.

Novica o strašni nesreči se je hitro razvedela po Novem Selu in nato tudi po Štipu in okolici. Prizoriške katastrofe sta si ogledala sreski načelnik in orožniški nadzornik nato še državni tožilec. Pravi vzrok nesreče še ni ugotovljen. Avtobus je ves razbit. Smrtni žrtvi nesreče sta šofer Josip Načević in delavec Zarko Atanasović. Od ranjenecv pa sta tudi dva hudo prizadeta, da dvomijo nad njunim okrevanjem. Vsi ranjenci ležijo v strumski bolnišnici.

Pri vretju v črevesju in zagatenju

zanesljivo učinkuje že — časa naravne

FRANZ-JOSEFOVE

grenčice.

Ogl. reg. B. br. 15485/35

Trenchkoate ter vsa OBLACILA v ogromni izbiri, odlično izdelana si nabavite najugodnejše pri Preskerju Sv. Petra c. 14 Telefon 38-68

Sveže najfinjše norveško

RIBJE OLJE iz lekarne DR. G. PICCOLIJA V LJUBLJANI — se priporoča oledim in slabotnim osebam

Prijetno brtje, gladko in brez bolečin

Sklađište za Jugosl.; Jugofarmacija d. d. Zagreb, odd.: Kozmetika.

Kdor oglašuje

ta napreduje!

Naša nadvse ljubljena soproga, ozir. mati, stara mati, sestra, teta, svakinja in tašča, gospa

MARIJA ADLEŠIČ

roj. Dobrowolski

SOPROGA ZEL. INSEKTOURJA V P.

je danes po kratkem trpljenju, bogudano preminula. Pogreb nepozabne pokojnice bo v torek, dne 21. aprila 1936 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Knezova ul. 22, na pokopališče k Sv. Križu. LJUBLJANA, dne 19. aprila 1936.

ALBIN — soprog; BOZIDAR, MIROSLAV, MILAN — sinovi; rodbine: DOBROWOLSKI, PLASCHKE, SCHLOSSNICKEL, ADLEŠIČ, RUČIGAJ, BATTELINO.

ve kepe, opere si roke in spet hiti k ženi.

On molči. In potem bolešno začuti, da se je kepa mesa pojavila v njem, da mu je legla na srce, da je v nji zalovalovo življenje in še drugo srce zatrepetalo na njegovem srcu. In to drobno, nevidno srce se v njem širi. On čuti, da ni njegovo, ki mu nekam tone pod trdimi udarci srca, ki udarja v mali kepi.

Bolečina narašča. Truden se obrne v postelji, da bi se otrešel teh spominov, a vse mu kriči, da je on kriv, tudi žena trdi, in ona ne laže. Da, drugi večer je pijan prijelok domov: »Kako, da si obdolžila mene? Branil sem ti!«

»Miruj! Pijan si!«

»Nisem, ampak čutim, da se tista nedolžna kri razliva po meni, da mi tone srce pod njeno težo, da je prišla tista kri name!«

In žena je jeknila:

»Premotilo me je, zdaj je prepozno!«

»Da, prepozno! Babica ga je pokopala, pod hruško leži, jaz pa čujem, kako ga v mesečini zibljejo veje, do bro vidim belo telesce, ki drhti med listjem. Luna doji moje dete, a veje ječe in ječe!«

Žena ga je spravila v postelj in zaspal je. A nočjo ne more spati in čaka, da se začne tudi pri nji.

Ona leži dolgo časa tihla kakor mrtva. Polagoma se ji zrenice razširijo v nemi grozi. Tudi ona zazre kepo mesa, ki nalikuje majhnemu pokvečenemu pritlikavcu. In že jo pogledajo iz kepe oči drobne, vendar jasne in žalostne. Ona čuje poleg sebe svoje ga bednega otroka:

»Mati!«

Nepopisna bol jo pograbi, očita si v duši umor, premetavati se prične in ihteti.

Tedaj dvigne otrok svoji rokici, ne, dve drobni tipalki sta, ki jo pobožata po obrazu, da divje zakriči.

Mož prižge luč.

Ona ga gleda z blaznimi očmi.

In objameta se, čeprav se sovražita. Strah ju združuje. Poznata se, vsak svojo blatno pot hodita odkar sta grešila, a plahota ju sili, da se primakne ta drug k drugemu in si stiskata roke.

Noč se odpravlja počasi, tako počasi!

Zjutraj ležita oba na postelji kakor mrtva, poglobljena v globoke nemirne sanje.